

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **S. A.**, zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 3. 2024, č. j. OAM-1142/BA-BA01-ZA17-2023, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2025, č. j. 62 Az 14/2024-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 3. 2025, č. j. OAM-1142/BA-BA01-ZA17-2023, neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), který rozsudkem ze dne 30. 4. 2025, č. j. 62 Az 14/2024-30, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) blanketní kasační stížnost, v níž a v jejím doplnění navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla včetně jejího doplnění podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná v souladu s § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jeho zaměstnankyně, která splňuje podmínku příslušného vysokoškolského právnického vzdělání.

[6] Kasační stížnost byla podána ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a proto se musel Nejvyšší správní soud dále zabývat otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl jako nepřijatelnou.

[7] O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, ve světle odstavce 52 usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS).

[8] Krajský soud v napadeném rozsudku shledal, že žalovaný ignoroval skutečnosti přímo vyplývající z podkladů, které sám shromáždil. Při hodnocení toho, zda jsou žalobci v Uzbekistánu k dispozici prostředky ochrany před vyhrožováním ze strany soukromých osob, vycházel žalovaný z těchto podkladů: Bezpečnostní a politická situace v Uzbekistánu ze dne 3. 3. 2023, Informace MZV ČR ze dne 9. 1. 2023 o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Uzbekistánu, Informace OAMP Uzbekistán - Globální iniciativa proti mezinárodnímu zločinu 2023 ze dne 19. 12. 2023 a Informace OAMP Uzbekistán - Zpráva Mediazona ze dne 6. 12. 2023 o zadržení zločineckého bosse S. A.. Z nich vyplývá, že politický systém Uzbekistánu je hluboce autoritářský, politickému životu dominuje prezident, který ve svých rukou soustřeďuje výkonnou moc a udržuje kontrolu nad legislativní a soudní mocí. Uzbekistán je vnímán jako zkorumpovaný a nespolehlivý, demokratický proces není nezávislý a není chráněn před vlivem kriminálních živlů. Dále má malou transparentnost státní správy, veřejné prostředky jsou zneužívány ve prospěch osob blízkých vládnoucí elitě, korupce je všeobecně rozšířená a má vliv na každodenní život občanů. Nadále je rozbuje korupce v řadách pracovníků orgánů pověřených vynucováním dodržování zákonů v rámci celé linie velení. Policisté zadržují osoby na základě falešných obvinění ve snaze zastrašit informátory oznamující nekalé jednání a zabránit jim v odhalení korupce, tyto orgány jsou využívány k realizaci korupčních plánů pro oslabení politických a obchodních soupeřů. V zemi je také běžným jevem policejní násilí.

[9] Krajský soud konstatoval, že z uvedených podkladů není možné učinit závěr žalovaného, podle něhož „nelze najít nic, proč by měla být žalobci taková pomoc odeprána“. Naopak podle krajského soudu ze správního spisu vyplývá, že Uzbekistán je nedemokratická země s hlubokým autoritářským režimem, kdy prezident země má přímý vliv na fungování výkonné i soudní moci, kde dochází k policejnímu násilí a kde policejní složky zadržují osoby na základě falešných obvinění. Podle krajského soudu si lze stěží představit, že v takovémto systému vládní moci se lze účinně domáhat jakékoli ochrany před násilím či jeho vyhrožováním ze strany soukromých osob, které mají nadto být členy zločinecké mafie.

pokračování

10] Stěžovatel však v doplnění kasační stížnosti namítá, že krajský soud nerespektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Žalobce se totiž nepokusil řešit nežádoucí stav (obavy z věřitele) v zemi původu, a to i v situaci, kdy v Uzbekistánu prostředky ochrany před trestnou činností soukromých osob existují. Dále krajský soud případ žalobce neposoudil individuálně s ohledem na to, že se vůbec na policii či státní orgány v Uzbekistánu o pomoc neobrátil, a navíc žádost o udělení mezinárodní ochrany podal až po svém zadržení policií, což dokládá, že své problémy nepociťoval nijak palčivě. V dané věci tedy došlo k řádnému zjištění skutkového stavu věci na podkladě výpovědi žadatele, následného provedení řádného šetření a opatření si dostatečných podkladů pro vydání rozhodnutí.

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou povinnosti vyčerpat vnitrostátní prostředky ochrany žadatelem o mezinárodní ochranu před pronásledováním ze strany soukromé osoby, kterou se již v minulosti ve své judikatuře zabýval. Z ní vyplývá, že *„jde-li o původce hrozící vážné újmy nebo pronásledování z okruhu soukromých osob, musí se postižená osoba v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. ... Subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu“* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23). Ovšem v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpal prostředky vnitrostátní ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS). V případě zjišťování účinnosti a dostupnosti ochrany je třeba zkoumat nejen to, jaká je obecná situace v zemi původu, ale také případný podíl státu na pronásledování či vážné újmě, resp. možné propojení původců pronásledování nebo vážné újmy se státními orgány a míru vlivu těchto původců na ně; dále zda stát umožňuje trestní postih aktu pronásledování či vážné újmy a také reálnost a smysluplnost ochrany, tedy zda není pouze formální a jaký přístup k účinným prostředkům nápravy má konkrétní žadatel o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47).

[12] Nejvyšší správní soud dále uvádí, že kritéria vnitrostátní ochrany blíže rozvádí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Podle článku 7 odst. 2 kvalifikační směrnice musí být ochrana v zemi původu před hrozbou pronásledování či vážnou újmou účinná, trvalá a dostupná. Ochrana je účinná v případech, kdy je zaveden funkční právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představující pronásledování nebo vážnou újmu a žadatel musí mít k této ochraně přístup. Břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi původu leží na straně žadatele (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 50/2008-62 a č. j. 5 Azs 66/2008-70). V této souvislosti je ale nutné připomenout, že jisté požadavky jsou kladeny i na stěžovatele, který by měl vhodnou sekvencí otázek vést pohovor se žadatelem tak, aby zjistil, proč žadatel ochranu nevyhledal a poté jeho tvrzení porovnat s dostupnými informacemi o zemi původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62).

[13]Podle ustálené judikatury je správní orgán povinen opatřit si informace o zemi původu, které musí být v maximální možné míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální a ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008-71, nebo ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Tyto informace musejí být zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající skutkové otázky, přičemž i pohovor s žadatelem musí správní orgán vést tak, aby otázky směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36). Rozhodnutí správního orgánu nemůže obstát, pokud rezignuje na svoji povinnost obstarat si relevantní informace o zemi původu žadatele, které by byly specificky zaměřeny na azylový příběh žadatele a z něj vyplývající rozhodné skutkové otázky, a ani informace, které si obstará, řádně a objektivně nezhodnotí a s rozhodnými skutečnostmi k posouzení, zda žadatel naplňuje definici uprchlíka dle § 12 písm. b) zákona o azylu, či má nárok na udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, se řádně nevypořádá (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36).

[14]V nyní posuzovaném případě žalobce v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že má strach z násilí věřitele v případě návratu do zemi původu, neboť mu věřitel sdělil, že v případě nesplacení dluhu ho usmrtí. Žalobce rovněž uvedl, že se jeho sestra pokusila celou situaci nahlásit policii, která jí však pomoci neposkytla, a to z důvodu, že věřitel je součástí mafie, a proto jí pomoc poskytnout nemohou. Sám se poté pomoci nedomáhal. Stěžovatel i přes poukaz na rozdílnosti výpovědí žalobce v rámci řízení o vyhoštění a řízení ve věci mezinárodní ochrany azylový příběh žalobce nezpochybnil. Naopak ve svém rozhodnutí konstatoval, že sestra byla ve svém konání (nahlášení vyhrožování na policii) značně nedůsledná. V souladu s výše zmíněnými judikatorními závěry však bylo na stěžovateli, aby žalobcům azylový příběh konfrontoval s realitami o zemi původu a vyvodil z nich správný závěr o dostupnosti a účinnosti vnitrostátních prostředků ochrany, avšak této povinnosti správní orgán nedostál.

[15]Stěžovatel ve svém rozhodnutí vycházel ze zpráv o situaci Uzbekistánu, ve kterých jsou obsaženy obecné informace o neuspokojivém stavu politického systému, výkonu státní správy a kriminality v Uzbekistánu. Jeho závěr, podle něhož žalobce může v zemi původu využít efektivních prostředků ochrany před hrozbou smrti věřitelem z mafiánského prostředí, však nemá oporu ve spise. Jestliže totiž žalobce nebyl povinen vyčerpat vnitrostátní prostředky ochrany, pokud nebyly reálně dostupné či efektivní, jak již bylo zmíněno, pak mu stěžovatel nemohl vytýkat, že se neobrátil se žádostí o pomoc na státní orgány, pokud současně neprokázal, že v oblasti, ve které žalobce bydlel, jsou takové prostředky fakticky dostupné a účinné (srov. taktéž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2023, č. j. 4 Azs 30/2023-24). Ze stejného důvodu nelze žalobci vytýkat, že jeho příbuzná se pomoci domáhala nedůsledně. Nakonec nelze ani přisvědčit stěžovatelově argumentaci, že policie zasahuje proti větším zločincům či organizované kriminalitě, neboť na základě této skutečnosti nelze činit závěry o celkovém fungování policie v zemi původu žalobce.

[16]Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud v dané věci rozhodl v souladu s právními předpisy i ustálenou rozhodovací praxí správních soudů. Nedopustil se ani hrubého pochybení při výkladu hmotného či procesního práva, které by vyžadovalo zásah

pokračování

Nejvyššího správního soudu. Ten proto podle § 104a odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. zmíněné usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 287/2020, část III. 4.). Stěžovatel v řízení o kasační stížnosti úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu jeho nákladů. Žalobci žádné takové náklady nevznikly, neboť jeho zástupce se ke kasační stížnosti nevyjádřil. Nejvyšší správní soud proto žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. července 2025

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu